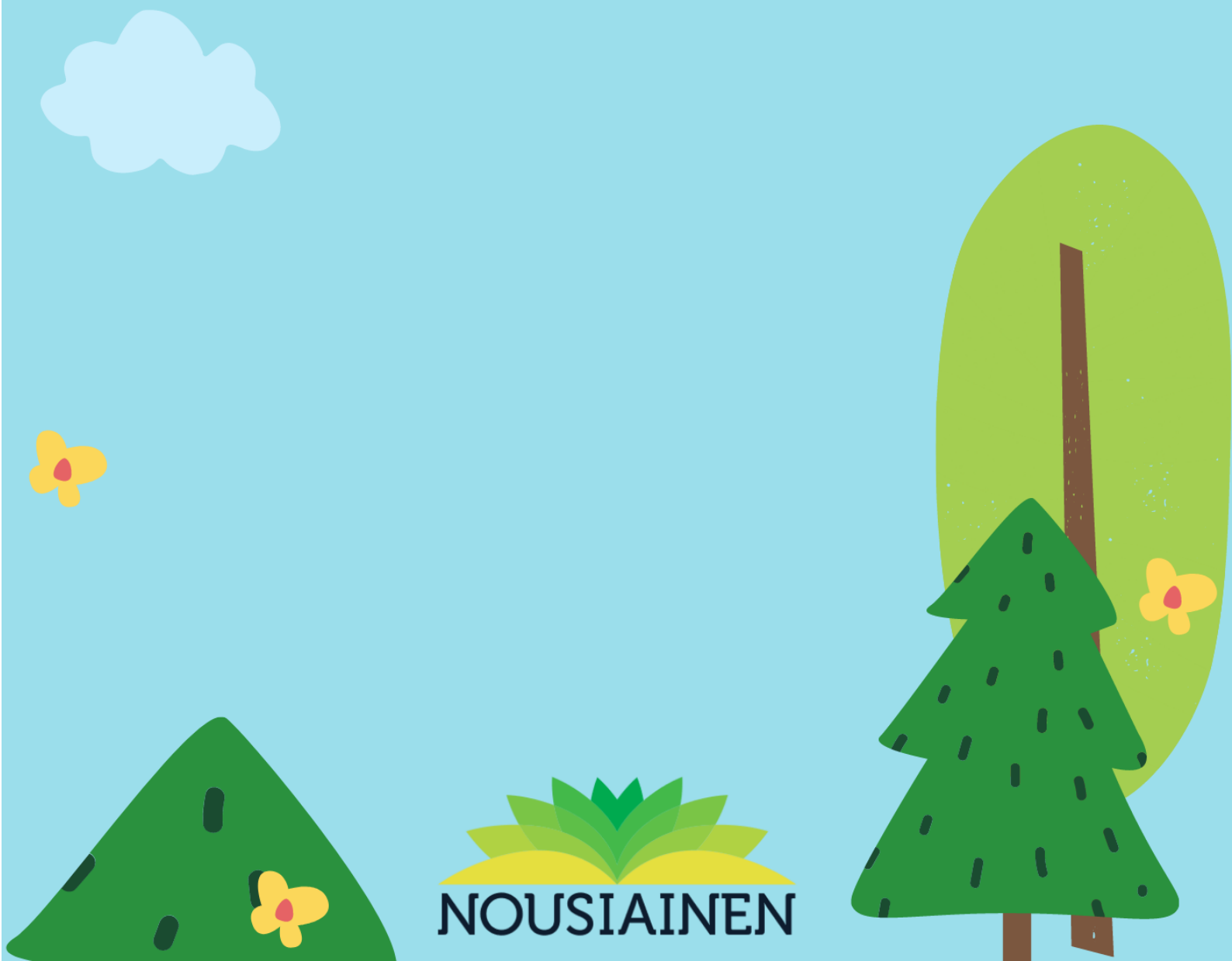

KOTOUTUMALLA NOUSTELAISEKSI

NOUSIAISTEN KUNNAN KOTOUTTAMISOHJELMA
2023-2025

NOUSIAINEN

Sisällys

1 Johdanto.....	1
2 Tausta	2
2.1 Kotouttaminen	2
2.2 Kotoutuminen	3
3 Nykytilanne Nousiaisissa.....	3
3.1 Maahanmuuttajat kunnassa	3
3.2 Kunnan voimassa olevat sopimukset kotoutumisen edistämisestä.....	5
3.2.1 ELY-keskuksen ja kunnan välinen sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä	5
3.2.2 Kuntamallin mukainen majoitus Nousiaisten kunnan ja vastaanottokeskuksen välillä	5
3.3 Palvelutarjonta	5
3.3.1 Ohjaus- ja neuvontapalvelut	5
3.3.2 Tulkki- ja käännöspalvelut	5
3.3.3 Varhaiskasvatus ja peruskouluun valmistava opetus	6
3.3.4 Perusopetus ja lukio-opetus.....	6
3.3.5 Työllisyys- ja yrityspalvelut.....	6
3.3.6 Kulttuuripalvelut	7
3.3.7 Liikunta-, nuoriso ja vapaa-aikapalvelut.....	7
3.3.8 Järjestöt ja vapaaehtoistyö	8
4 Nousiaisten tavoitteet kotoutumisen edistämiseksi ja kehittämiseksi.....	9
4.1 Vahva kotoutuminen kuntalaiseksi – yksilölliset peruspalvelut kotoutujalle.....	10
4.2 Vireää toimintaa ja osallisuutta – kansainvälisyyden edistäminen kunnassa	11
4.3 Hyvinvointia vehreydestä – kotoutujan asettautuminen kuntaan.....	12
5 Kotouttamisen edistämistoimenpiteet	13
Lähteet	16

Taulukot

Taulukko 1. Nousiaisten kunnan väestö vuosina 2013–2022

Kuvat

Kuva 1. Kotouttamisen edistämistoimenpiteet

Liitteet

Liite 1. Käsitteitä

1 Johdanto

Suomessa ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä on noussut 1990 vuoden puolesta prosentista viiteen prosenttiin vuonna 2019. Samalla syntyvyys Suomessa on laskenut tasaisesti 2010-luvulla ja vastaavasti väestön ikääntyneiden määrä on kasvussa. Suomalaisen yhteiskunnan kehityksen, väestön ja työvoiman kasvun kannalta onkin tärkeää huomioida maahanmuuttajien mahdollisimman hyvä kotoutuminen Suomeen.¹

Onnistuneilla kotouttamistoimilla on mahdollista lisätä kunnan elinvoimaa² vetovoimaa, kunnassa viihtyvyyttä, kuntaan asettautumista ja kuntalaisidentiteetin muodostumista³. Paikkakuntatasoiseen kotoutumiseen panostaminen on tärkeää, sillä kotoutuminen tapahtuu maahanmuuttajan arkipäiväisessä ympäristössä. Sosiaaliset kontaktit, koulut, harrastusmahdollisuudet ja usein työpaikatkin sijaitsevat tietyllä paikkakunnalla ja niiden merkitys kotoutumiseen on suuri.⁴

Kotoutumislain mukaisesti kunnan kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea 1) kansainvälisyyttä paikallisesti tai seudullisesti, 2) tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, 3) edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä, 4) edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua, 5) maahanmuuttajaryhmien osallisuutta ja 6) tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen. Kunnan on laadittava kotouttamisohjelma maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi monialaisen työskentelyn avulla. Kotouttamisohjelman tarkoituksena on edistää ja kehittää maahanmuuttajien kotoutumista. Tavoitteena on tarjota yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa sekä konkreettisia palveluja kunnassa ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, jotta maahanmuuttajan on helpompi integroitua osaksi suomalaista yhteiskuntaa.⁵

Maahanmuuttajan ymmärryksen lisääntyminen suomalaisesta yhteiskunnasta, kielen oppiminen, opiskelupaikan tai työpaikan saaminen sekä oman äidinkielen ja kulttuurin ylläpitäminen auttaa maahanmuuttajia kiinnittymään osaksi suomalaista yhteiskuntaa¹. Kotoutuakseen jokainen maahanmuuttaja ansaitsee tasavertaista ja yhdenvertaista kohtelua¹ sekä sosiaalisen osallisuuden vahvistamista⁶. Kotoutumisessa maahanmuuttajan omalla aktiivisuudella on tärkeä rooli ja sitä tulisi pyrkiä tukemaan¹.

Nousiaisten kunnan kotouttamisohjelma vuosille 2023–2025 on kunnan ensimmäinen itsenäinen kotouttamisohjelma. Kotouttamisohjelma seuraa kunnan strategian ja Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategian lisäksi valtioneuvoston selonteossa 2021 kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista määritellyjä tärkeimpiä teemoja. Teemat on luokiteltu seuraavanlaisesti: vahva kotoutuminen kuntalaiseksi – yksilölliset peruspalvelut kotoutujalle, vireää toimintaa ja osallisuutta – kansainvälisyyden edistäminen kunnassa, hyvinvointia vehreydestä – kotoutujan asettautuminen kuntaan.

2 Tausta

2.1 Kotouttaminen

Väestön ikääntyminen ja syntyvyyden tasainen lasku 2010-luvulla ovat tekijöitä, joiden vuoksi maahanmuuttajien kotoutumiseen panostaminen on tärkeää, jotta Suomeen saataisiin lisää työntekijöitä ja väestöä¹. Kotouttamisella tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla autetaan toisesta maasta muuttanutta asettautumaan uuteen kohdemaahan⁴. Valtioneuvoston selonteossa vuonna 2021 kotoutumista halutaan kehittää erityisesti nopeuttamalla kotoutumisprosessin alkua, vahvistamalla yhteiskuntaan integroitumista osallisuutta lisäämällä ja syrjintää vähentämällä, edistämällä työvoiman ulkopuolella olevien henkilöiden kotoutumista, erityisesti maahan muuttaneiden naisten osalta, sekä kolmannen sektorin eli järjestöjen ja vapaan sivistystyön ottamisesta vahvemmin mukaan kotoutumiseen¹. Kotouttamisen kokonaisvastuu siirtyy kunnille samanaikaisesti työllisyyspalveluiden siirron kanssa 1.1.2025 kotouttamisen toimivuuden parantamiseksi ja nopeuttamiseksi⁸.

Suomeen muutetaan eniten perhesyiden vuoksi, toiseksi eniten työn vuoksi ja muita syitä ovat opiskelu sekä kansainvälinen suojelu. Parhaiten työllistyvät he, jotka ovat muuttaneet maahan työn ja opiskelun vuoksi ja huonoiten perhesyiden sekä kansainvälisen suojelun vuoksi maahan muuttaneet. Lisäksi maahan muuttaneiden naisten on todettu työllistyvän miehiä huonommin¹. Varsinais-Suomen 2020-luvun maahanmuuttostrategian päätavoitteet ovat osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen, vetovoiman ja pitovoiman lisääminen sekä hyvien väestösuhteiden edistäminen. Strategian tavoitteiden toteutumiseen tarvitaan tietoa esimerkiksi rekrytoivien työnantajien tarpeiden tunnistamisesta, maahanmuuttajien osaamiskartoituksen parantamisesta sekä neuvonnan ja tiedottamisen lisäämiseksi. Strategiassa on huomioitu myös yhteistoiminnan tärkeys sidosryhmien kanssa sekä esimerkiksi tarve kohtaamisen mahdollisuuksien lisäämiseksi ja monimuotoisen koulutuksen järjestäminen tarvittaville toimijoille.⁹

Kunnan tehtäviin kuuluu paikallistason yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotoutumisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Kunnan velvollisuus on huolehtia siitä, että kunnan peruspalvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja että maahanmuuttajille järjestetään tarpeen mukaisesti myös muut tarvittavat palvelut kyseisen väestöryhmän tarpeet huomioiden. Lisäksi kunnan tulee huolehtia henkilöstönsä riittävästä osaamisesta kotouttamisessa. Kunnan tulee toimia yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, minkä järjestämisvastuulla ovat sosiaali- ja terveyspalvelut. Muita yhteistyötahoja ovat Turun seudun kunnat, ELY-keskukset, Kela, poliisi ja kunnassa toimivat yhdistykset sekä seurakunnat.⁵ Onnistunut kotoutuminen edellyttää ulkomaalaistaustaisen osallisuuden ja osallistumismahdollisuuksien tukemista, hyvien vuorovaikutussuhteiden luomista ja ylläpitämistä eri väestöryhmien välillä, suomalaisen yhteiskunnan vastaanottavuuden lisäämistä, syrjinnän ehkäisemistä ja oikea-aikaisten palvelujen saamista yksilöllisen tarpeen mukaisesti¹.

2.2 Kotoutuminen

Kotoutumista voidaan ajatella maahanmuuttajan henkilökohtaisena prosessina tai prosessin päätepisteenä, jossa henkilö kokee itsensä tasavertaiseksi kansalaiseksi kantaväestön kanssa. Prosessi itsessään ei välttämättä etene tasaisesti ja eri osa-alueet voivat kehittyä eri tahdissa.⁴ Maahanmuuttaja voi esimerkiksi löytää töitä ja menestyä työssään, muttei ole löytänyt kohdemaastaan pysyviä sosiaalisia suhteita. Kotoutuminen voidaan jakaa neljään eri ulottuvuuteen, joita ovat 1) rakenteellinen kotoutuminen, 2) kulttuurillinen kotoutuminen, 3) vuorovaikutuksellinen kotoutuminen sekä 4) identifioiva kotoutuminen⁷.

Rakenteelliseen kotoutumisen kannalta tärkeitä asioita ovat sijoittuminen työelämään sekä muihin yhteiskunnan rakenteisiin, pääsy koulutukseen ja koulutuksessa menestyminen sekä turvallinen ja asianmukainen asuminen. Myös hyvä terveys, osallisuus ja poliittinen vaikuttaminen ovat rakenteellisen kotoutumisen perusta.⁷ Maahanmuuttajien taustat, maahantulon syyt, taustamaat ja terveydentilat ovat hyvin erilaisia ja kotoutumisprosessi on jokaiselle yksilölle omanlaisensa¹.

Kulttuurilliseen kotoutumiseen sisältyy kohdemaan kielen ja kulttuurin oppiminen, mikä on avainasemassa elämässä menestymiselle ja kotoutumiselle⁴. Myös yhteiskunnan ja paikallisten sääntöjen ja arvojen ymmärtäminen ja omaksuminen ovat tärkeitä osa-alueita kotoutumisen kannalta. Toisaalta kotoutuminen voidaan nähdä kaksisuuntaisena prosessina, jossa myös kantaväestön on hyvä ymmärtää erilaisten maahanmuuttajien kulttuurien ominaisuuksia ja keskeisimpiä piirteitä ja mukauttaa toimintaansa niiden mukaisiksi.⁷ Maahanmuuttajia kohtaan kokemaa syrjinnän ja rasismien ehkäiseminen on tärkeää, jotta heidän luottamustaan suomalaisen yhteiskuntaan pystyttäisiin lisäämään ja kaksisuuntaista kotoutumista edistämään¹.

Vuorovaikutuksellisen kotoutumisen näkökulmasta maahanmuuttajan sosiaalisten suhteiden rakentuminen eri väestöryhmien välillä on tärkeää⁷. Eri väestöryhmien välisellä myönteisellä vuorovaikutuksella on mahdollista vaikuttaa positiivisesti väestöryhmien välisiin asenteisiin, turvallisuuden tunteeseen, vuorovaikutukseen ja osallisuuteen³.

Identifioivalla kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan kokemuksen kehittymistä omasta kotoutumisprosessistaan, jossa henkilö tuntee yhteenkuuluvuuden tunnetta samaan yhteiskuntaan kuuluvien henkilöiden kanssa. Kotoutumisen näkökulmasta maahanmuuttaja identifioi ja kokee itsensä nykyisen yhteiskunnan tasavertaiseksi ja yhdenvertaiseksi jäseneksi.⁷

3 Nykytilanne Nousiaisissa

3.1 Maahanmuuttajat kunnassa

Ulkomaan kansalaisten määrä kunnassa on vaihdellut kymmenen vuoden tarkastelujakson aikana vuosien 2013–2022 välillä. Vuodesta 2017 lähtien määrä on noussut tasaisesti, kunnes vuonna 2021 nousu on ollut suurempaa. Myös vieraskielisten

henkilöiden määrässä on nähtävissä samankaltainen trendi. Ulkomaan kansalaisten osuus koko kunnan väestömäärään verrattuna on kuitenkin suhteessa pieni, ollen 1,8 % vuonna 2022 (taulukko 1). Tulevaisuudessakin on hyvä varautua siihen, että ulkomaan kansalaisten määrä kunnassa tulee lisääntymään.

Taulukko 1. Nousiainien väestö vuosina 2013–2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nousiainen										
Väestö 31.12.	4 872	4 844	4 859	4 815	4 813	4 733	4 715	4 693	4 689	4 644
Väkiluvun muutos	26	-28	15	-44	-2	-80	-18	-22	-4	-45
Suomenkielisiä	4 783	4 745	4 762	4 724	4 714	4 623	4 602	4 570	4 548	4 501
Suomenkielisten osuus, %	98,2	98,0	98,0	98,1	97,9	97,7	97,6	97,4	97,0	96,9
Ruotsinkielisiä	32	33	36	33	36	39	44	42	41	37
Ruotsinkielisten osuus, %	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8
Vieraskielisiä	56	65	60	57	62	70	68	80	99	105
Vieraskielisten osuus, %	1,1	1,3	1,2	1,2	1,3	1,5	1,4	1,7	2,1	2,3
Ulkomaan kansalaisia	50	56	50	48	47	51	54	59	75	82
Ulkomaan kansalaisten osuus, %	1,0	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,3	1,6	1,8
Ulkomailla syntyneitä	90	95	92	88	90	101	99	109	124	130
Ulkomailla syntyneiden osuus, %	1,8	2,0	1,9	1,8	1,9	2,1	2,1	2,3	2,6	2,8
Ulkomaalaistaustaisia	65	74	69	68	69	78	80	92	111	119
Ulkomaalaistaustaisten osuus, %	1,3	1,5	1,4	1,4	1,4	1,6	1,7	2,0	2,4	2,6

Lähde: Tilastokeskus. 2023.¹⁰

Huhtikuussa 2023 ukrainalaisia tilapäistä suojelua saavia asui kunnassa yhteensä 82 henkilöä. Heistä pieni osa oli alle kouluikäisiä, hieman yli kolmasosa oli kouluikäisiä, yli puolet oli työikäisiä ja pieni osa ikäihmisiä. Kyseiset tiedot eivät sisälly tilastokeskuksen lukuihin, sillä pakolaiset ovat kunnassa vielä suurilta osin vastaanottokeskuksen palveluiden alaisuudessa.

Pienen kunnan haasteena tilastotiedon hyödyntämisessä on se, ettei esimerkiksi alle 10 henkilön äidinkielen tietoja löydy tietosuojan vuoksi tilastotiedoista. Tämä vaikeuttaa sekä tilastotietojen hyödyntämistä että toiminnan suunnittelemista, kun eri kieliryhmiä ei ole saatavilla tarvittavaa tietoa.

3.2 Kunnan voimassa olevat sopimukset kotoutumisen edistämisestä

3.2.1 ELY-keskuksen ja kunnan välinen sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä

Nousiaisten kunta on sopinut 1.3.2023 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. ELY-keskus ja kunta käyvät vuosittain keskustelut kuntaan osoitettavien ja sijoittuvien henkilöiden määrät, alkuvaiheen palvelut, asumiseen sekä muihin kotouttamis- ja peruspalveluiden käyttöön kohdistuvat tarpeet.

ELY-keskus ja kunnan edustaja tapaavat säännöllisesti yhteistyöpalavereissa, joita järjestetään noin kerran kuukaudessa. Yhteistyöpalavereissa käsitellään maahanmuuttajien, erityisesti tilapäistä suojelua saavien, ajankohtaisia asioita ja kuntien kuulumisia sekä kokemuksia kotouttamisesta. Haasteena on havaittu tiedonsaanti uudesta kuntalaisesta, mikäli henkilö ei itse ilmoittautuisi kunnan työntekijälle kotipaikkakunnan saatuaan. Uutta tietojärjestelmää, Koto-digiä, ollaan luomassa vastaamaan tähän tarpeeseen ja se tulisi käyttöön vuonna 2025. Toistaiseksi tilapäistä suojelua saavista vain harva on päätenyt hakemaan kotipaikkakuntaa.

3.2.2 Kuntamallin mukainen majoitus Nousiaisten kunnan ja vastaanottokeskuksen välillä

Kunnalla on 4.3.2024 asti voimassa oleva hankintasopimus Nisupaakarit Ay:n kanssa tilapäistä suojelua saavien ohjaus- ja neuvontapalvelujen järjestämiseksi kuntamallin mukaisessa majoituksessa Moisiokodissa. Palveluntuottaja on auttanut tilapäistä suojelua saavia henkilöitä monipuolisesti kaikissa arjessa selviytymiseen tarvittavissa asioissa. Vastaanottokeskus vastaa muiden vastaanottopalvelujen järjestämisestä. Kuntamallia toteutetaan hyvässä yhteistyössä maahanmuuttoviraston, vastaanottokeskuksen ja kunnan välillä.

3.3 Palvelutarjonta

3.3.1 Ohjaus- ja neuvontapalvelut

Nousiaisten kunta on palkannut keväällä 2023 hyvinvointikoordinaattorin, jonka tehtäväkuvaan kuuluu maahanmuuttajien palvelujen koordinointi sekä kotouttamisohjelman laatimisen, seurannan ja päivittämisen päävastuu. Ohjaus- ja neuvontapalvelut järjestetään poikkihallinnollisena palveluna, jota koordinoi hyvinvointikoordinaattori. Nousiaisten kunta järjestää alkuvaiheen ohjaus- ja neuvontapalvelut kunnassa yhteistyössä järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa. Alkukartoitukset tekee Nousiaisten kunnan hyvinvointikoordinaattori muuta kuin tilapäistä toimeentulotukea saavien maahanmuuttajien osalta ja työelämään suuntaavien maahanmuuttajien osalta Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto.

3.3.2 Tulkki- ja käännöspalvelut

Nousiaisten kunnassa tulkki- ja käännöspalvelut järjestetään ostopalveluna. Lisäksi Nousiaisten kunta omistaa yhden Monetra Oulu Oy:n osakkeen ja yhtiön kautta on

mahdollista hankkia tulkki- ja käännöspalveluja. Tulkkipalveluja on saatavilla useilla eri kielillä ja palveluja on mahdollista tilata esimerkiksi asiakirjojen kääntämistä varten, tulkkikäännöksiin etäpalveluna sekä paikan päällä.

3.3.3 Varhaiskasvatus ja peruskouluun valmistava opetus

Maahanmuuttajataustaisten varhaiskasvatus on sisällytetty yleisiin palveluihin. Varhaiskasvatusta tarjotaan lähipalveluna kunnan varhaiskasvatussyksiköissä. Varhaiskasvatus tarjoaa luontevan kotoutumisen ympäristön, koska vieraskieliset perheet ovat samassa lähipäiväkodissa muiden perheiden kanssa. Varhaiskasvatukseen osallistuminen antaa lapselle mahdollisuuden yhdenvertaiseen osallisuuteen ja suomen kielen oppimiseen vertaisten kanssa päivän eri tilanteissa ja leikeissä. Lapsen perheellä on mahdollisuus kohdata varhaiskasvatuksen henkilöstö joka päivä ja tulla kuulluksi lasta koskevissa asioissa. Vuorovaikutuksen tukemiseksi käytetään tulkkipalvelua aloitus-, ja varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevissa keskusteluissa ja palaverissa. Tulkkauksen avulla voidaan lisätä ymmärrystä, luottamusta ja avoimuutta. Lisäksi voidaan käyttää kuvia tai mobiilikääntäjää kommunikaation tukena sekä lasten että aikuisten kanssa. Lapsen tukemiseksi harkitaan tarvittaessa ryhmäkoon pienentämistä tai avustajan palveluja.

3.3.4 Perusopetus ja toisen asteen koulutus

Kunta järjestää S2-kielen opetusta sekä siihen liittyvää tukiopetusta sekä perusopetukseen valmistavaa opetusta. Uskonnonopetuksen suhteen toimitaan normaalisti perusopetuslain säädösten mukaisesti. Kevään 2023 tilanteessa valmistavassa opetuksessa opiskelee 18 ukrainalaista peruskouluikäistä oppilasta. Siirryttäessä syksyyn 2023, pääosa valmistavan opetuksen oppilaista jatkavat opiskelua perusluokassa tuettuna. Tuki koostuu sekä S2-kielen opetuksesta että koulunkäynninohjaajien antamasta henkilökohtaisesta avusta.

Peruskoulun päättävillä 9. luokkalaisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille annetaan vahvaa tukea jatko-opiskeluihin liittyen opinto-ohjaajan ja S2-kielen opettajan toimesta. Tämän nivelvaiheen onnistuminen on erittäin tärkeää kotouttamisen näkökulmasta. Toisen asteen oppilaitoksia kunnassa on vain lukio, mutta jatko-opintomahdollisuudet ovat Turun talousalueella erittäin hyvät ja siten myös maahanmuuttajataustaisilla oppilaille on mahdollisuus kouluttautua monipuolisesti. Lähin ammatillista koulutusta tarjoava oppilaitos on Raision seudun koulutuskuntayhtymä. Toisen asteen opiskelijat ovat oppivelvollisuuden alaisia ja koulumatkat ovat Kelan tukemia.

3.3.5 Työllisyys- ja yrityspalvelut

Nousiaisten kunta järjestää työllisyys- ja yrityspalvelut yhteistyössä seudullisen kehitysyhtiön (Turku Science Park Oy:n) ja Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) kanssa. Henkilöasiointi keskittyy TE-toimistoon, yritysasiointi Turku Science Park Oy:n. Kunnan työllisyys- ja yrityspalvelujen yhteyshenkilönä toimii elinvoimapäällikkö, joka ohjeistaa sekä tukee henkilö- ja yritysasiointia.

Nousiaisten kunta vastaa itse velvoitetyöllistettävistä ja kunnan on mahdollista itse työllistää maahanmuuttajia esimerkiksi osa-aikaisiin tai määräaikaisiin työtehtäviin. Varsinais-Suomen hyvinvointialue järjestää kuntouttavaa työtoimintaa, joka on tarkoitettu pitkään työttömänä tai muutoin haastavassa työmarkkinatilanteessa oleville henkilöille.

3.3.6 Kulttuuripalvelut

Kirjastopalvelut ovat avoimia kaikille. Kirjastossa on avoin internetverkko, joka on kaikkien kirjastossa asioivien käytettävissä. Asiakastietokone on käytettävissä sähköiseen asiointiin aukioloaikana, lisäksi maksullinen tulostus- ja kopiointimahdollisuus. Kirjastosta saa tarvittaessa digitukea. Kirjaston tiloissa voi opiskella itsenäisesti, osallistua tapahtumiin, tutustua taidenäyttelyihin. Näyttelytilassa on myös piano.

Nousiaisten kirjasto kuuluu Vaski-kirjastoihin ja kirjastot tekevät tiivistä yhteistyötä. Verkkokirjastossa on Kirjasto eri kielillä -sivusto, joka ohjaa käyttämään Vaski-kirjaston monikielistä aineistoa ja kirjaston e-aineistoja sekä esittelee kirjastojen eri kielillä saatavia palveluita. Nousiaisten kirjaston kokoelmissa on englannin, ruotsin, ukrainan ja venäjänkielistä aineistoa. Valtakunnallisen Monikielisen kirjaston sekä Vaski-kirjastojen kautta on mahdollista tilata kirjallisuutta muillakin kielillä. Tämä palvelu on asiakkaille maksuton. E-aineistoja (kirjat, äänikirjat, musiikki, verkkokurssit ja lehdet) on käytettävissä eri kielillä. E-aineistojen käyttöön tarvitaan kirjastokortti ja korttiin liitetty tunnusluku.

Kirjasto tukee suomen kielen oppimista tarjoamalla selkokielistä kirjallisuutta, suomen kielen oppaita ja kielikursseja. Promentor-verkkokieli kurssipalvelusta voi lainata sähköisiä kielikursseja kirjastokortilla ja korttiin liitettyllä tunnusluvulla. Kurssivalikoimasta löytyy kymmenen kurssia suomen kielen itsenäiseen opiskeluun.

Nousiaisten kunnan kulttuuritoimen järjestämät kulttuuritapahtumat, konsertit ja muut tilaisuudet ovat avoinna kaikille kunnassa asuville. Maahanmuuttajille suunnattuja ja maahanmuuttajien kanssa suunniteltuja tilaisuuksia voidaan järjestää matalalla kynnyksellä yhteistyössä alueella toimivien yhdistysten kanssa. Nousiaisten kirjastosta löytyy myös harrastusvälinelainaamo, josta voi lainata kirjastokortilla erilaisia pelejä ja harrastusvälineitä.

Kunnan kirjastossa oli ukrainankielinen tietokone, mutta se poistettiin käytöstä vähäisen käytön vuoksi. Kävi ilmi, että ukrainalaiset käyttävät mieluiten omia älypuhelimiaan ja tarvitsivat kirjastosta apua lähinnä tiedostojen tulostusta ja kopiointia varten. Kouluikäiset lapset käyttävät kirjaston palveluja osana koulutoimintaa ja haasteena on havaittu olevan aikuisväestön tavoittaminen.

3.3.7 Liikunta-, nuoriso ja vapaa-aikapalvelut

Nousiaisten kunta tarjoaa monipuolisesti liikuntamahdollisuuksia kaikenikäisille ihmisille. Kunnassa on oma kuntosali, Nouste Areena ja erilaisia luonnossa liikkumisen mahdollisuuksia kuten luonto- ja kävelyreittejä. Kunnan kuntosalia on mahdollista käyttää ilmaiseksi kahdesti viikossa tiettyinä kellonaikoina. Kunnassa järjestetään

aktiivisesti ohjattua ryhmäliikuntaa, perheliikuntaa ja kuntosalin käyttöön on mahdollista saada yksilöllistä ohjausta. Kunnalla on käytössä seudullinen saattajakortti, jolla mahdollistetaan vammaisen tai pitkäaikaissairaana liikunnan ja kulttuurin harrastamista. Saattajakortilla avustettavan henkilön saattaja pääsee ilmaiseksi sisään kunnan määrittämälle liikunta- ja kulttuuripaikkoihin. Kunnassa toimitaan Harrastamisen Suomi mallin mukaisesti, minkä tarkoituksena on mahdollistaa vähintään yksi maksuton ja mieluisa harrastus 1.–9. luokkalaisille.

Kunnassa toimii myös etsivä nuorisotyö, mikä on 15–29-vuotiaille suunnattua vapaaehtoista ja maksutonta ohjaus- ja tukipalvelua. Etsivät nuorisotyöntekijät työskentelevät lähellä nuorta, luottamuksellisena ja turvallisena aikuisena. Etsivän nuorisotyöntekijän tehtävänä on tukea nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai tarvitsevat ohjausta erilaisissa elämäntilanteissa.

Kunnassa järjestetään avointa toimintaa nuorille nuorisotiloissa. Nuorisotiloissa on mahdollista viettää aikaa kavereiden kanssa, pelata ja tehdä läksyjä. Lisäksi nuorisotiloissa järjestetään ohjattua toimintaa erillisinä teemailtoina. Nuorten on mahdollista kokoontua myös vapaa-ajanviettopaikassa Nuorten Paikassa, jossa he voivat muun muassa grillata. Nuorille on kunnassa tarjolla myös harrastusetsivä, joka auttaa nuorta mieluisan harrastuksen löytämisessä esimerkiksi lajikokeilun avulla.

Muutama tilapäistä suojelua saava nuori käy aktiivisesti kunnan järjestämässä nuorisotoiminnassa ja osa on mukana myös etsivän nuorisotyön lajikokeiluissa.

3.3.8 Järjestöt ja vapaaehtoistyö

Suomen Punaisen Ristin (SPR) Nousiaisten osasto on ollut aktiivisesti mukana kotouttamistoiminnassa välittömästi ensimmäisten pakolaisten saavuttua asumaan Nousiaisiin. SPR on yhteistyössä kunnan ja vastaanottokeskuksen kanssa järjestänyt entiseen vanhainkotiin, Moisiokotiin, asumisen tilapäistä suojelua saaville. SPR on toimittanut tiloihin muun muassa kalusteita, järjestänyt ukrainalaisille Suomi-kahviloita, läksyhelppiä ja suomen kielen opetusta. Lisäksi kotouttamisen edistämiseen on osallistunut vapaaehtoisia kuntalaisia.

3.3.9 Yritykset

Osa paikallisista yrityksistä on palkannut ulkomaalaisia työntekijöitä erityisesti kausiluonteisiin tehtäviin. Väestöennusteiden mukaan työikäisten väestön määrä vähentyy Suomessa ja työvoimapula alkaa koskettamaan yhä suurempaa osaa yrityksistä vähintään välillisesti. Paikallisten yritysten on hyvä ennalta varautua siihen, että jatkossa ulkomaisen työvoiman ja asiakaskunnan osuus kasvaa niin paikallisesti, seudullisesti kuin valtakunnallisesti.

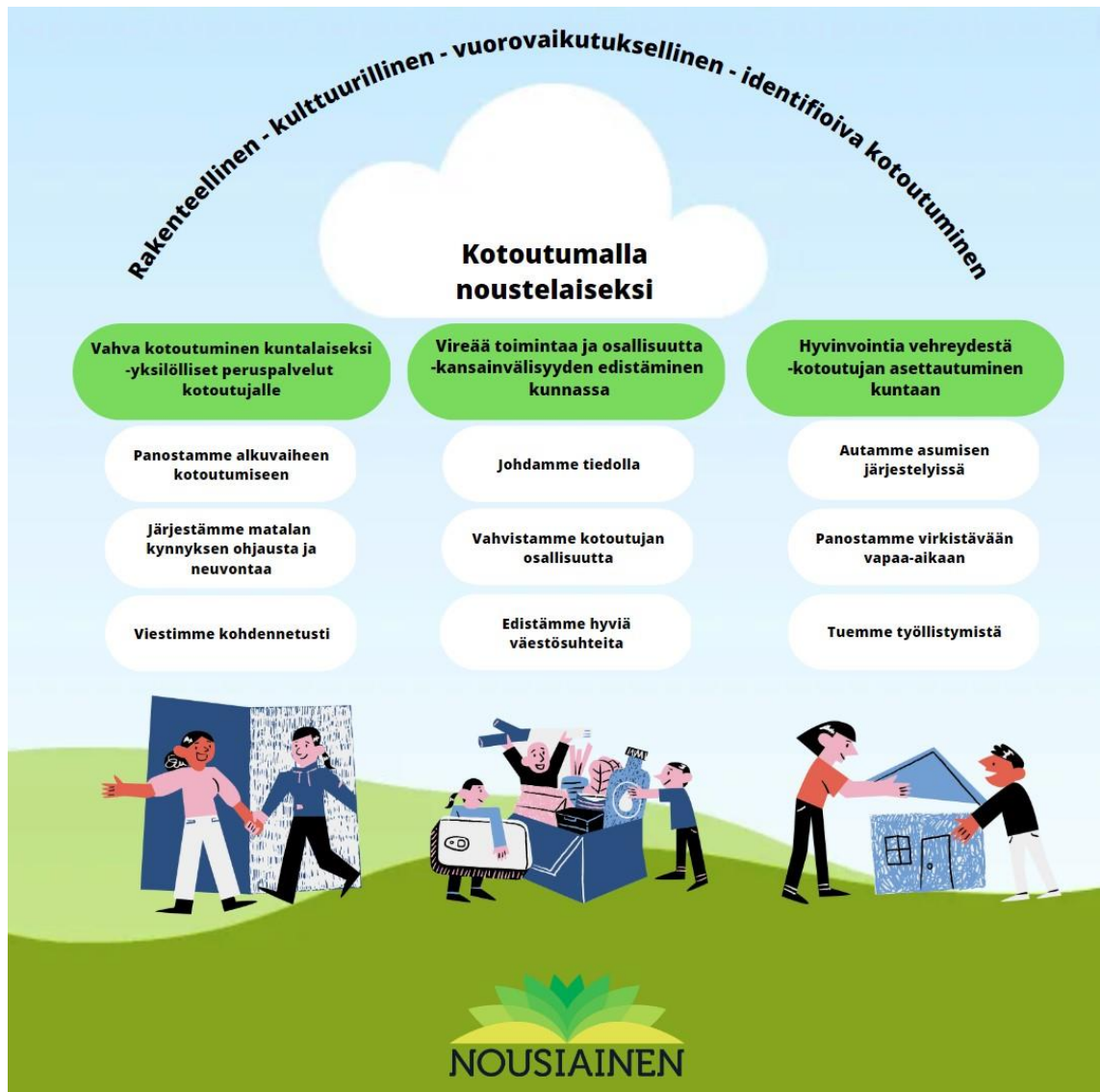
Ennen työsopimuksen tekemistä tai työnteon aloittamista tulee varmistaa palkattavan ulkomaalaisen työntekijän työnteko-oikeus koko työsuhteen keston ajaksi. Ulkomaalaisten työnteko-oikeus Suomessa määräytyy kansalaisuuden mukaan. Maahanmuuttovirasto antaa tietoa ulkomaalaisen työnteko-oikeudesta ja siitä

minkälainen oleskelulupa työntekoa varten tarvitaan tai voiko työtä tehdä ilman oleskelulupaa.

Ulkomaalainen työntekijä ei ole välttämättä tietoinen Suomen työlainsäädännöstä, käytännöistä tai kulttuurista, joten perusasiat kannatta käydä läpi perusteellisesti työsuhteen alussa. Mikäli yritys suunnittelee palkkaavansa merkittävästi lisää ulkomaalaista työvoimaa, niin kuntaan on syytä olla jo varhaisessa vaiheessa erikseen yhteydessä, jotta ulkomaalaisen työvoiman kotoutuminen ja arjen palvelut saadaan järjestymään mahdollisimman jouhevasti.

4 Nousiaisten tavoitteet kotoutumisen edistämiseksi ja kehittämiseksi

Nousiaisten kunnan tavoitteena on kehittää maahanmuuttajien kotoutumista yhteisöllisesti ja yhdessä tehden. Tavoitteeseen päästäkseen kunta toimii suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti kotoutumisen edistämiseksi. Tarkoituksena on edistää maahanmuuttajan rakenteellisen, kulttuurillisen, vuorovaikutuksellisen ja identifioivan kotoutumisen ulottuvuuksia, jolloin maahanmuuttaja identifioisi itsensä tasavertaiseksi ja yhdenvertaiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Tätä tarkoitusta varten on laadittu taulukko kotoutumisen edistämistoimenpiteistä kohdassa 5. Taulukko jakautuu kuntastrategiasta sovellettuihin teemoihin: vahva kotoutuminen kuntalaiseksi – yksilölliset peruspalvelut kotoutujalle, vireää toimintaa ja osallisuutta – kansainvälisyyden edistäminen kunnassa, hyvinvointia vehreydestä – kotoutujan asettautuminen kuntaan. Taulukossa määritellään jokaisen teeman alle tavoiteltavat tavoitteet ja kunkin tavoitteen toteutumiseen vaadittavat toimenpiteet, kohderyhmä, vastuutaho, aikataulu ja mittarit, joilla tavoitteiden toteutumista seurataan. Teemat ja tavoitteet eivät etene kronologisessa aikajärjestyksessä, vaan niitä toteutetaan osana kunnan palveluja kunkin kotoutujan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Osa tavoitteista painottuu kotoutumisen alkuvaiheeseen, mutta useita toimenpiteitä voi toteuttaa limittäin tai päällekkäin muiden toimenpiteiden kanssa.

Kuva 1. Kotouttamisen edistämistoimenpiteet

4.1 Vahva kotoutuminen kuntalaiseksi – yksilölliset peruspalvelut kotoutujalle

Nousiaisten kunnassa vahva kotoutuminen kuntalaiseksi teema koostuu **alkuvaiheen kotoutumisen panostuksella**, jossa kuntalaisuuden hakemisen jälkeen maahanmuuttajan kotoutumisprosessi alkaa kunnassa. Kotoutumisen alkuvaiheessa laaditaan alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma yhdessä kotoutujan kanssa suunnitellen. Kotoutujan omaa aktiivisuutta pyritään korostamaan kotoutumisprosessissa. Alkuvaiheen kotoutumisprosessiin Nousiaisten kunta järjestää joko kuntainfoja tai jakaa kuntalehtisiä uusille maahanmuuttajille, joissa tutustutaan Nousiaisten kuntaan, sen toimijoihin ja palvelujärjestelmään. Lisäksi järjestetään luentoja tai työpajoja, joiden tarkoituksena on antaa tietoa Suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta.

Lisäksi teema alle kuuluu **matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan järjestäminen**, mikä järjestetään hyvinvointikoordinaattorin toimesta esimerkiksi puhelimitse, sähköpostitse ja yhteisiä tapaamisia sopien. Matalan kynnyksen neuvonnassa on mahdollista saada ohjausta esimerkiksi siihen, miten hakeudutaan sosiaali- ja

terveydenhuollon tai TE-palvelujen äärelle tai miten haetaan Kela-etuuksia. Yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa tehdään aktiivisesti. Lisäksi maahanmuuttajille erityisesti sopiva maksuton Seutuluoitsi -mobiilipalvelu otetaan käyttöön kesällä 2023. Mobiilipalvelun kautta on saatavilla tietoa palveluista suomen, ukrainan sekä englannin kielellä. Mobiilipalvelu soveltuu myös maahanmuuttajien neuvontapalveluiden työkaluksi. Mobiilipalvelu kokoaa yhteen julkiset, yksityiset ja kolmannen sektorin palvelut. Mobiilipalvelun käyttö ei vaadi erillistä sovelluksen lataamista, vaan toimii verkkosivustona.

Nousiaisten kunnassa asuvia maahanmuuttajia pyritään tavoittamaan **kohdennetulla viestinnällä**, mikä tarkoittaa kunnan viestintäkeinojen, kuten kotisivujen, Facebook ja Instagram -sivujen hyödyntämistä viestintään tarvittavilla eri kielillä. Kunnassa on suunnitteilla myös kotisivujen uusiminen, minkä yhteydessä maahanmuuttajien tarpeet huomioidaan heille suunnatulla omalla osiolla.

4.2 Vireää toimintaa ja osallisuutta – kansainvälisyyden edistäminen kunnassa

Kunnassa vireää toimintaa ja osallisuutta **johdetaan tiedolla**, mikä tarkoittaa ajankohtaisten maahanmuuttoasioiden käsittelyä johtoryhmässä säännöllisesti ja tarvittavista toimista päättämistä yhdessä. Päätöksenteon tukena hyödynnetään ajankohtaista tutkimustietoa ja tehdään tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa yli kuntarajojen, kuten ELY-keskuksen, Kelan ja TE-toimiston kanssa. Kotouttamisohjelma tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein. Tämä kyseinen kotouttamisohjelma tehdään vuoteen 2025 asti, jolloin ohjelmaa tarkastellaan uudelleen tulevan lakimuutoksen mukaisesti. Kunnassa työskentelevien työntekijöiden tarpeita monikulttuuriseen koulutukseen kartoitetaan kyselyin ja tarvittavaa koulutusta järjestetään kyselyn tulosten perusteella.

Kotoutujan osallisuutta vahvistetaan mahdollistamalla suomen kielen opetus aina varhaiskasvatuksesta, esiopetukseen ja kouluun sekä työikäisille ja ikäihmisille SPR:n järjestämien kielikurssien avulla. Tarvittaessa maahanmuuttajia voidaan ohjata hakeutumaan myös kunnan ulkopuolisille kielikursseille. Maahanmuuttajille järjestetään mahdollisuuksia opiskella omaa äidinkieltään ja ylläpitää omaa kulttuuriaan esimerkiksi kirjastopalvelujen avulla. Osallisuutta vahvistetaan myös lisäämällä maahanmuuttajien osallisuusmahdollisuuksia, esimerkiksi yhteisten tapaamisten avulla hyvinvointikoordinaattorin kanssa, kyselyjä tehden sekä erilaisia tiedottamis- ja vaikuttamiskanavia hyödyntäen. Lisäksi tuetaan varhaiskasvatuksen monikulttuurista työtä kääntämällä tarvittavia asiakirjoja tarpeen mukaisille kielille. Oppilaita tuetaan siirtymään normaaliluokkiin VALMO-opetuksesta yksilöllisten tarpeiden mukaisesti yhteistyössä opetushenkilökunnan kanssa.

Edistämme hyviä väestösuhteita ehkäisemällä aktiivisesti syrjintää ja kiusaamista sekä puuttamalla jo havaittuun käytökseen varhain esimerkiksi koulun KiVa-koulutoiminnan ohjelmaa hyödyntäen. Osallistumme myös rasmin vastaiselle viikolle aktiivisesti. Osallistamme kunnassa toimivia yrityksiä ja yhdistyksiä esimerkiksi erilaisin työpajoin ja kyselyin kartoittaaksemme heidän tarpeitaan kotouttamistyöhön liittyen. Järjestämme

tiedonkeruun pohjalta tarvittavia koulutuksia. Hyvien väestösuhteiden edistäminen nivoutuu laajasti osaksi monia erilaisia toimintoja, esimerkiksi maahanmuuttajien osallistamiskeinoja lisäämällä, väestön asenteisiin vaikuttamalla ja mahdollistamalla turvallisen asumisen. Kaikilla näillä keinoilla on tarkoitus pyrkiä lisäämään eri väestöryhmien välistä myönteistä vuorovaikutusta ja luottamusta, jolla edelleen pystymme edistämään maahanmuuttajan kulttuurillisen sekä vuorovaikutuksellisen kotoutumisen edistymistä.

4.3 Hyvinvointia vehreydestä – kotoutujan asettautuminen kuntaan

Kotoutumisen edistämiseksi Nousiaisten kunta **auttaa asumisen järjestelyissä** esimerkiksi asianmukaisten, turvallisten ja kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen löytämisessä. Kotoutumisen alkuvaiheessa kunta auttaa asunnon hankkimiseen liittyvissä asioissa, kuten vuokrasopimuksen ja muiden tarvittavien sopimusten, kuten sähkösopimusten, tekemisessä.

Nousiaisten kunnalla on erinomaiset mahdollisuudet niin luonnossa kuin sisätiloissakin liikkumiseen. Kunta haluaa **panostaa virkistävään vapaa-aikaan** maahanmuuttajien tavoittamista parantaen ja kunnassa jo olevien palvelujen tarjonnasta tiedottamalla.

Nousiaisten kunta haluaa **tukea** maahanmuuttajien **työllistymistä** huomioimalla työelämän ulkopuolella olevat henkilöt erityisryhmänä. Erityisesti kotoa lapsiaan hoitavien naisten työelämään tutustumista ja työllistymistä pyritään edistämään järjestämällä suomen kielen opetusta kirjastopalvelujen ja SPR:n kanssa yhteistyössä sekä tekemällä yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa. Kunta työllistää maahanmuuttajia mahdollisuuksien mukaisesti. Näillä keinoilla toivomme pystyvämme edistämään maahanmuuttajan rakenteellista kotoutumista.

5 Kotouttamisen edistämistoimenpiteet

VAHVA KOTOUTUMINEN KUNTALAISEKSI – YKSILÖLLISET PERUSPALVELUT KOTOUTUJALLE					
TAVOITE	KOHDERYHMÄ	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	AIKATAULU	MITTARI(T)
PANOSTAMME ALKUVAIHEEN KOTOUTUMISEEN	KAIKKI	KOTOUTUMISPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN -alkukartoitus -kotoutumissuunnitelma -kotoutumiskoulutukseen ohjaaminen	Hyvinvointikoordinaattori	-alkukartoitus 2 kk:n kuluessa asiakkuudesta - kotoutumissuunnitelma laadinta käynnistetään 2 vkon kuluessa alkukartoitukselta	Kuntalaisuuden saaneet henkilöt ja laaditut alkukartoitukset, kotoutumissuunnitelmat
	KAIKKI	KUNTAINFOT -laaditaan tietolehtinen, jossa kunnan palveluja -järjestetään tarvittaessa laajempia kuntainfotilaisuuksia isommalle henkilömäärälle	Hyvinvointikoordinaattori, elinvoimapäällikkö	Tietolehtinen 2024	Kuntalaisuuden saaneet maahan muuttaneet suhteessa jaettuihin tietolehtisiin/toteutuneihin kuntainfoihin
	KAIKKI	SUOMALAISEEN KULTTUURIIN, HISTORIAAN JA YHTEISKUNTAAN TUTUSTUMINEN -annetaan tietoa suomalaisesta kulttuurista, historiasta ja yhteiskunnasta (esimerkiksi luennot, työpajat)	Hyvinvointikoordinaattori, kulttuurisihteeri, paikalliset järjestöt	Tarpeen mukaan, jatkuva	Toteutuneet tapahtumat
JÄRJESTÄMME MATALAN KYNNYKSEN OHJAUSTA JA NEUVONTAA	KAIKKI	MATALAN KYNNYKSEN NEUVONTAPALVELU -neuvontaa ja ohjausta puhelimitse, sähköpostitse sekä tapaamisilla -Mobiilisovellus Seutulouksi otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana (ilmainen maahanmuuttajille suunnattu neuvontapalvelu)	Hyvinvointikoordinaattori	Tarpeen mukaan, jatkuva	Toteutuneet neuvonnan ja ohjauksen tapaamiset
VIESTIMME KOHDENNETUSTI	KAIKKI	KUNNAN TAPAHTUMISTA TIEDOTTAMINEN JA OSALLISTUMISEEN KANNUSTAMINEN, MAAHANMUUTTAJIEN TAVOITTAMINEN -englanninkielisen osion sisällyttäminen kunnan sivuille -kunnan somekanavissa viestiminen myös muilla kielillä tavoiteltavan väestöryhmän mukaisesti -päivitetään osa kunnan sivuista englanninkielisiksi ja arvioidaan myös muiden kielten tarpeellisuutta jatkossa	Hyvinvointikoordinaattori, johtoryhmä	2024, jatkuva	Kunnan sivujen englanninkielisen osion toteutuminen, viestiminen muilla kielillä tarpeen mukaisesti

VIREÄÄ TOIMINTAA JA OSALLISUUTTA – KANSAINVÄLISYYDEN EDISTÄMINEN KUNNASSA					
TAVOITE	KOHDERYHMÄ	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	AIKATAULU	MITTARI(T)
JOHDAMME TIEDOLLA	KAIKKI	KUNNAN KOTOUTTAMISEN JOHTAMINEN -käsitellään kotouttamisen ajankohtaisia asioita johtoryhmän kokouksissa ja päätetään tarvittavista jatkotoimenpiteistä	Hyvinvointikoordinaattori, johtoryhmä	Jatkuva	Toteutuneet viikkopalaverit
	KAIKKI	TUTKIMUSTIEDON HYÖDYNTÄMINEN OHJELMISSA JA PÄÄTÖKSENTEOSSA -seurataan erilaisia ajankohtaisia tutkimustiedon lähteitä, kuten TEM, THL julkaisuja ja hyödynnetään tietoa päätöksenteossa	Hyvinvointikoordinaattori, johtoryhmä	Jatkuva	Tutkimustiedon seuranta ja tiedottaminen johtoryhmässä
	KAIKKI	TIIVIS YHTEISTYÖ YHTEISTYÖKUMPPANIEN KANSSA -Säännölliset tapaamiset jo olemassa olevien yhteistyöryhmien kesken (ELY-keskus, Migri / vastaanottokeskus, TE-toimisto, hyvinvointialue) -Tarvittaessa kunta on aloitteellinen muiden yhteistyöryhmien kokoamisessa	Hyvinvointikoordinaattori, johtoryhmä	Muutaman kerran vuodessa	Toteutuneet yhteistyötapaamiset
	KAIKKI	KOTOUTTAMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS -Kunnanvaltuusto hyväksyy kotouttamisohjelman -Kotouttamisohjelma tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein -Kotouttamisohjelma huomioidaan talousarviota- ja suunnitelmaa tehdessä	Hyvinvointikoordinaattori, johtoryhmä, kunnan valtuusto	Ohjelman tarkistus väh. 4 v välein, seur. 2025	Voimassa oleva kotouttamisohjelma
	KAIKKI	HUOLEHDIMME TYÖNTEKIJÖIDEN MONIKULTTUURISESTA OSAAMISESTA -tarvekartoitus kyselyillä -koulutusten järjestäminen -kunnan kotouttamisohjelman julkaiseminen kunnan nettisivuilla	Hyvinvointikoordinaattori	2023–2024	Toteutuneet koulutukset ja osallistujamäärät, toteutuneet kyselyt
VAHVISTAMME KOTOUTUJAN OSALLISUUTTA	KAIKKI	SUOMEN KIELEN OPETUS -varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, kouluissa -suomen kielen kurssit kunnan ja järjestöjen yhteistyönä, kirjaston palvelut	Hyvinvointikoordinaattori, SPR, kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja	Jatkuva	Käynnissä olevien suomen kielen kurssien jatkuminen
	KAIKKI	OMAN ÄIDINKIELEN TAI MUIDEN KIELIEN OPETUS -kielikerhoja halukkaille, kuten ukrainan ja venäjän kieltä oppimaan haluaville tarveharkintaisesti -kirjaston palvelujen hyödyntäminen	Hyvinvointikoordinaattori, kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja	2024–2025	Kielikerhotoiminnan käynnistäminen
	KAIKKI	OSALLISUUSKEINOJEN LISÄÄMINEN -yhteisiä kuulemistilaisuuksia, tiedottamis- ja vaikuttamiskanavia, kyselyjä	Hyvinvointikoordinaattori	2024–2025	Toteutuneet kuulemistilaisuudet, kyselyt
	ALLE KOULUIKÄISET LAPSET	VARHAISKASVATUKSEN TUKEMINEN MAAHANMUUTTAJALASTEN JA PERHEIDEN KOHTAAMISESSA -varhaiskasvatuksen lomakkeet ja asiakirjat käännetään perheen äidinkielelle tarveharkintaisesti	Hyvinvointikoordinaattori	2023	Asiakirjojen kääntämisen tarpeet suhteessa käännettyihin asiakirjoihin
	KOULUIKÄISET LAPSET	TUETAAN KOULUIKÄISTEN SIIRTYMISTÄ VALMO- LUOKISTA NORMAALILUOKKIIN -koulunkäyntiavustajat, valmistavan opetuksen opettaja sekä S2-kielen opettaja	Hyvinvointikoordinaattori, opetushenkilökunta	2023	Viestiminen vastuutahojen välillä
EDISTÄMME HYVIÄ VÄESTÖSUHTEITA	KOULUIKÄISET	SYRJINNÄN JA KIUSAAMISEN EHKÄISEMINEN JA VARHAINEN PUUTTUMINEN -Kiva-koulu -aktiivinen osallistuminen rasismiin vastaiselle viikolle	Hyvinvointikoordinaattori, opetushenkilöstö	2024	Rasismiin vastaiselle viikolle osallistuminen, Kiva-koulun toteutus
	TYÖIKÄISET	YHTEISTYÖ YRITYSTEN JA YHDISTYSTEN KANSSA -kyselyt yritysten ja yhdistysten koulutus- ja yhteistyötarpeista -työpajojen järjestäminen yrityksille ja yhdistyksille mm. syrjinnän ehkäisemisestä ja varhaisesta tunnistamisesta, työelämän monimuotoisuuden edistämiskeinoista ja muista tarvittavista aiheista	Hyvinvointikoordinaattori, elinkeinopäällikkö	2024	Toteutuneet kyselyt, työpajat ja koulutukset

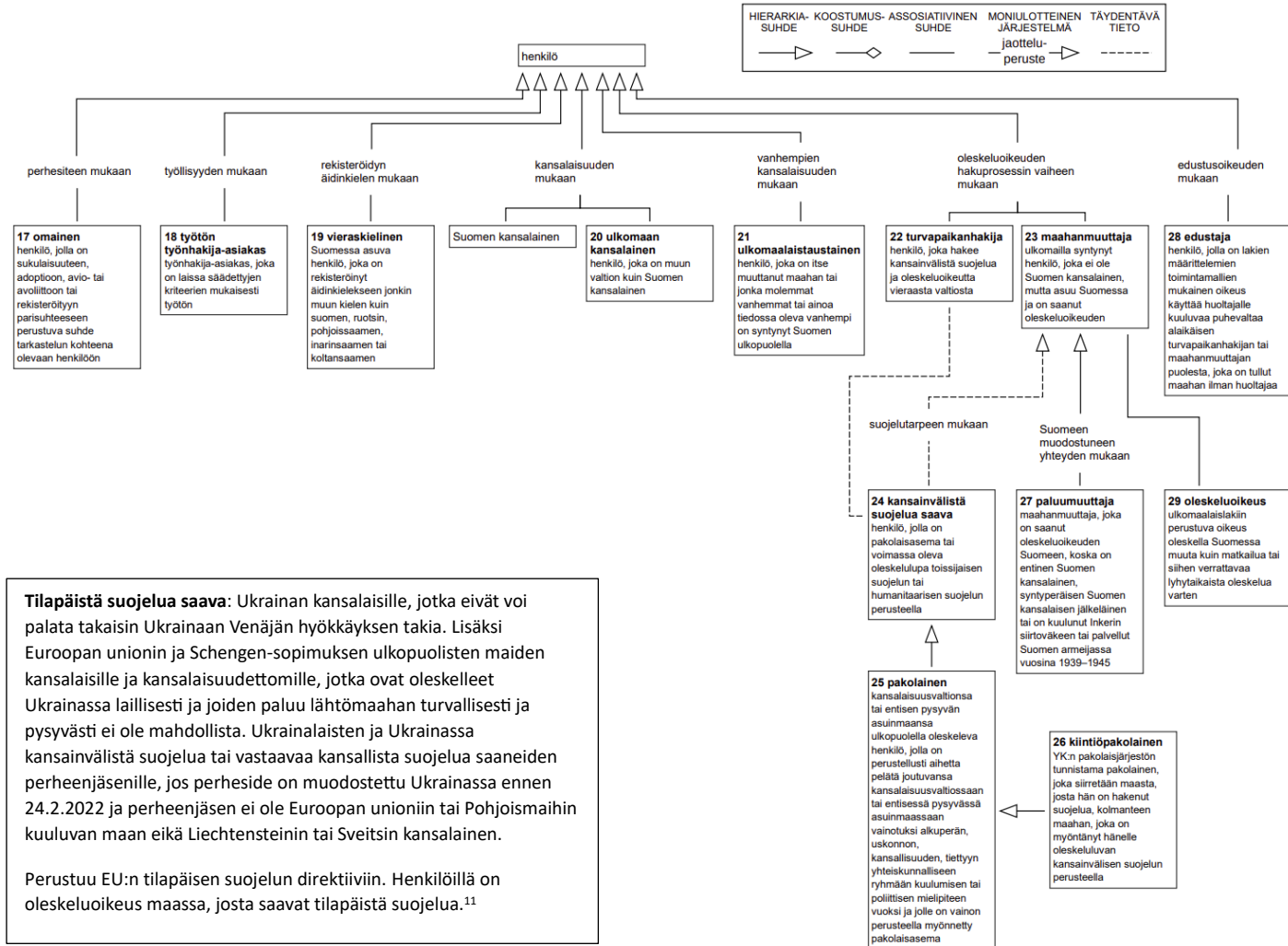
HYVINVOINTIA VEHREYSTÄ – KOTOUTUJAN ASETTAUTUMINEN KUNTAAN					
TAVOITE	KOHDERYHMÄ	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	AIKATAULU	MITTARI(T)
TARJOAMME KOHTUUHINTAISTA, TURVALLISTA JA YHTEISÖLLISTÄ ASUMISTA	KAIKKI	ASUMISEN JÄRJESTELYT -yksityisen vuokra-asunnon hankkimisessa auttaminen -kunta vuokraa asuntoja ja huolehtii asuntojen kunnossapidosta -tarvittavien sähkö-, vesi yms. sopimusten tekemisessä auttaminen	Hyvinvointikoordinaattori, tekninen johtaja, johtoryhmä	Jatkuva	Saatavissa olevat asunnot suhteessa tarpeeseen
	KAIKKI	JÄTEHUOLTONEUVONTA -infotilaisuuksia jätehuollosta yhteistyössä jätehuolto yrityksen kanssa	Hyvinvointikoordinaattori	Esim. 2 krt/v, tarpeen mukaan	Infotilaisuuksien toteutuminen
PANOSTAMME VIRKISTÄVÄÄN VAPAA-AIKAAN	KAIKKI	HARRASTUSMAHDOLLISUUKSIEN TARJOAMINEN JA KOHDERYHMÄN TAVOITTAMISEN PARANTAMINEN -harrastusetsivä, nuorisotoiminta, etsivä nuorisotyö, kuntosali, perheliikunta, ryhmäliikunta -viestiminen eri kielillä ja eri kanavia hyödyntäen	Hyvinvointikoordinaattori	Jatkuva	Maahanmuuttajaväestön tavoittaminen ja palvelujen käytön seuranta
TUEMME TYÖLLISTYMISTÄ	TYÖIKÄISET	HUOMIOIMME TYÖVOIMAN ULKOPUOLELLA OLEVAT ERITYISRYHMÄNÄ (ESIM KOTONA LAPSIAAN HOITAVAT VANHEMMAT) -Kehitetään kirjaston kanssa mahdollisuuksia opiskella esim. Suomen kieltä itseopiskeluna netissä -Lastenhoitoavun saaminen esim. kielikurssien ajaksi on osoittautunut haastavaksi → kuntalaisuuden hakeminen, työllistyminen tai opiskelemaan pääseminen mahdollistaisi varhaiskasvatuksen hyödyntämisen	Hyvinvointikoordinaattori, johtoryhmä, kirjasto- ja kulttuuritoimen johtaja	Jatkuva	Suomenkielen opiskelun mahdollisuudet
	TYÖIKÄISET	YHTEISTYÖ PAIKALLISTEN YRITYSTEN KANSSA -selvitetään yritysten tarpeita ja toiveita maahanmuuttajien rekrytoinnin ja tiedon tarpeiden suhteen (työpajat, kyselyt) -aktiivinen viestiminen avoimista työpaikoista myös eri kielillä tarpeen mukaisesti	Hyvinvointikoordinaattori, elinvoimapäällikkö	Jatkuva	Yritysten tarpeet ja järjestetyt työpajat/kyselyt, aktiivinen yhteistyö
	NUORET, TYÖIKÄISET	KUNTA TYÖLLISTÄÄ MAAHANMUUTTAJIA MAHDOLLISUUKSIEN MUKAAN -kunnan avoimien työpaikkojen viestiminen aktiivisesti myös eri kielillä tarpeen mukaisesti -kesätyöt nuorille kohdennetusti	Johtoryhmä	Jatkuva	Kesätyötä saaneet maahanmuuttajat, toteutunut tiedottaminen

Lähteet

- 1 Valtioneuvosto. 2021. Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:62. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163237>. (12.4.2023)
2. Kuntaliitto. 2022. Maahanmuutto ja monikulttuurisuus. <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/elinvoima/maahanmuutto-ja-monikulttuurisuus>. (27.4.2023)
3. Oikeusministeriö. 2022. Kunnat väestösuhteita edistämässä - käytännön työkaluja kuntien väestösuhdetyöhön. [Kunnat väestösuhteita edistämässä. Käytännön työkaluja kuntien väestösuhdetyöhön. \(yhdenvertaisuus.fi\)](https://www.yhdenvertaisuus.fi/) (2.5.2023)
4. Saukkonen, P. 2016. Mitä on kotoutuminen? Kvartti 4/2016. <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/mita-kotoutuminen>. (2.5.2023)
5. Finlex. 2010. Laki kotoutumisen edistämisestä. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386> (12.4.2023)
6. Leemann, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R.-M. 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveys ja hyvinvoinnin laitos. https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Sosiaalinen_Osallisuus.pdf/4bc56a65-8eb2-41c3-87b8-0cd963a2c600 (Viitattu 27.4.2023)
7. Heckmann, F. 2005. Integration and integration policies: IMISCOE network feasibility study. Bamberg: europäisches forum für migrationsstudien (efms) Institut an der Universität Bamberg. <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/19295> (2.5.2023)
8. Työ- ja elinkeinoministeriö. 2023. Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 208/2022 vp; EV 335/2022 vp). <https://tem.fi/paatos?decisionId=0900908f8081e804>. (2.5.2023)
9. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategia 2020-luvulle. https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/27599402/VARELY_Maahanmuuttostrategia_tiivistelma_FI_2020.pdf/6058c5b0-54ac-4fb6-b2e7-d83d6274393d. (27.4.2023)
10. Tilastokeskus. 2023. Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990-2022. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11ra.px/table/tableViewLayout1/. (26.4.2023)
11. Eurooppa-neuvosto. 2023. Infografiikka – EU:n tilapäinen suojelu Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille. <https://www.consilium.europa.eu/fi/infographics/temporary-protection-displaced-persons/>. (9.5.2023)
12. Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Kotoutumisen sanasto: 1.laitos. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:54. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163545>. (10.5.2023)

Liite 1. Käsitteitä

Käsittekaavio 2. Kotoutumiseen liittyvät henkilötyypit.

Lähde: Mukailten TEM. 2021.¹²